ARAŞTIRMA / *Research Articles*

Aile İşlevselliği ve Bağlanma İlişkisi

Family Functionality and Attachment Relationship

Gül Sultan ÖZEREN[1]

ÖZ

Giriş ve Amaç: *Toplumun en küçük birimi olarak ele alınan aile, üyelerinin etkileşimleriyle işlev gören döngüsel bir sistemdir. Bu çalışma bireylerin; aile işlevlerini değerlendirme düzeylerini ve bağlanma biçimlerini tanımlamak, aile işlevselliği ile duygu düzenleme güçlükleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirildi.*

Gereç ve Yöntem: *Bu çalışma tanımlayıcı-ilişki arayıcı bir araştırmadır. Katılımcılar şehir merkezinde yaşayan, seçkisiz (rastgele) yöntemle seçilen 18 yaş üstü bireylerdir (N:645). Araştırmada Aile Değerlendirme Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketi kullanılmıştır.*

Bulgular: *Aile değerlendirme alanında en fazla işlevsizlik "gereken ilgiyi gösterme" boyutundadır. Katılımcılar en fazla -güvensiz bir bağlanma biçimi olan-"kayıtsız bağlanma" biçimine sahiptirler. Aile işlevselliği alt boyutları ile bağlanma biçimleri alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı, orta düzeyde güçlü, ters yönlü bir ilişki saptanmıştır.*

Sonuç ve Öneriler: *Bu araştırma; aile işlevselliği ve güvenli bağlanma arasında döngüsel bir ilişki olduğu bilgisini destekler nitelikte veriler sunmaktadır. Güvenli bağlanma ilişkisi kurmaya odaklanan; ebeveynlik eğitimleri, çift terapileri ve atölye çalışmalarının aile işlevselliğini yükselterek gelecek nesillere olumlu kazanımlar sağlayacağı düşünülmektedir.*

Anahtar Kelimeler: *aile işlevselliği, aile değerlendirme, bağlanma, bağlanma biçimleri*

ABSTRACT

Introduction and Purpose:*Family, which is considered to be the smallest unit of society, is a circular system that functions through the interactions of its members. This study was carried out to define family functions assessment levels and attachment styles of family members and to examine the relation between family functionality and emotion regulation difficulties.*

Material and Method:*This is a descriptive-correlational study. Participants are randomly selected individuals over the age of 18, who live in city-center (N:645). In addition to the Family Assessment Scale and Relationship Scales Questionnaire were used in the research.*

Findings:*In the field of family assessment, the severest dysfunction was observed in the "lack of attention" aspect. The "dismissive-avoidant", which is an insecure attachment style, was the most prevalent among the participants. A statistically significant, moderately strong, inverse relation was found between the sub-dimensions of family functionality and attachment styles.*

Conclusion and Recommendations:*The findings of this research provide data that supports the circular relationship between family functionality and secure attachment. It is believed that parenting trainings, couple therapies and workshops, which focus on building secure bonding relationships, will positively contribute to future generations by elevating family functionality.*

Keywords: *family functions, family assessment, attachment, attachment style*

GİRİŞ

Birey ile toplum arasında bir köprü olan aile; duygu, düşünce ve davranış kalıplarının öncelikli olarak öğrenildiği sistemdir. Bu sistemde temel fiziksel ihtiyaçlar, duygusal, bilişsel gelişim, ruhsal ve sosyal ihtiyaçlar karşılanmaktadır (1). Aile, aynı yaşam alanının paylaşıldığı, barınma ihtiyacının karşılandığı fiziksel düzeyin ötesinde dünyanın güvenli bir yer olarak algılanmasını sağlar. Satir'in (2) deyimiyle yetişkin bir bireyin bakımına ihtiyaç duyan çocuğun sosyalleşmesini sağlayan ilk yer ailedir.

Aile işlevselliği problem çözme becerileri, iletişim tarzları, rollerin paylaşılması, duyguların uygun şekilde ortaya çıkması, duygusal içerik ve genel işlevsellik boyutlarıyla değerlendirilmektedir (3). Kişisel gelişim görevleri, her yaş için farklı ve kendine özgüdür. Bu görevler ayrıca kişilerin bedensel, ruhsal ve toplumsal açıdan tam bir iyilik halinde olması için ailenin beklenen düzeyde gerçekleştirmesi gereken görevleridir (4).

1. Dr. Öğr. Üy., Sinop Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü *E-posta Adresi: qulsultan@gmail.com*
ORCID ID: 0000-0001-6291-1908

Gönderim Tarihi:01.07.2020 - Kabul Tarihi: 01.07.2021

Aile, toplumun en küçük birimi olarak ele alınmaktadır ve üyelerinin etkileşimleriyle işlev gören, bir aile üyesinin davranışlarının diğer aile üyelerini de etkilediği bir sistemdir (3). Sistem modeli, tüm aile üyelerinin birbirini etkilediğini, ailenin genel işlevsellik yapısı anlaşılmadan bireyin tam olarak anlaşılamayacağını ve aile üyelerinin davranışlarını büyük ölçüde ailedeki yapının etkilediğini ve belirlediğini vurgulamaktadır. Bu modele göre, aile üyelerinden birinin davranışı diğerlerini ve dolayısıyla ailenin tümünü etkilediği gibi bir bütün olarak ailenin işlevselliği de aile bireylerini etkilemektedir (2,3). Aile içi ilişkiler, işlevselliğin sağlıklı olup olmaması yönüyle önemli bir ölçüttür. Aile içi roller, norm ve değerlere bağlı olarak davranışların kontrol edilme biçimi, aile ilişkilerini meydana getirmektedir. Aile üyeleri arasında içtenlikli bir ilginin olması, birbirlerinin davranışlarına uygun tepkiler verebilme, ortaya çıkan sorunların aile içinde çözülebilmesi ve bunların tümünü kapsayacak biçimde yapıcı bir iletişime sahip olma, gereken özelliklerdir (4).

Bu çalışmada ele alınan boyutlarıyla aile işlevselliği;

(a) problem çözme (ailenin etkili bir şekilde işlevlerini yerine getirebileceği düzeyde maddi ve manevi sorunlarını çözebilme becerisi)

(b) iletişim (aile üyeleri arasındaki bilgi alışverişi)

(c) roller (ailenin maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan davranış kalıpları)

(d) duygusal tepki verebilme (aile üyelerinin her türlü uyaranlar karşısında en uygun tepkiyi göstermesi)

(e) gereken ilgiyi gösterebilme (aile üyelerinin birbirine gösterdiği bakım ve sevgiyi içeren ilgi)

(f) davranış kontrolü (aile üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama biçimi)

(g) genel işlevler (diğer boyutlar hakkında genel bilgi) olarak tanımlanmaktadır.

Bakım vereniyle yaşadığı ilk deneyimler bebeğin kişilerarası ilişkilerinin çekirdeklerini oluşturmaktadır. Sağlıklı ve uyum sağlayabilen bir zihinsel gelişim anne/baba ya da birincil bakım verenle olan etkileşime bağlıdır. Anne-babaya bağlanma biçimleri, kişilerarası ilişkiler ve bu ilişkilerin uyum içinde sürdürülebilmesinde döngüsel bir etki yaratmaktadır (1). Bir çocuğun ilk ilişkisi yani annesi/en çok bakım veren kişi ile olan ilişkisi, bir kalıp görevi görmekte ve kişinin gelecekte gireceği duygusal ilişkilerindeki bireysel yaklaşımlarını kalıcı bir biçimde şekillendirmektedir. İlk yakın ilişkide ortaya çıkan yetersizlikler ya da meydana gelen aksamalar bağlanma biçimini olumsuz etkilemektedir. Bağlanma biçimi değişmez değildir fakat güvenli ya da güvensiz olarak bir kez yerleştikten sonra çok az değişkenlik gösterdiği ifade edilmektedir. Güvensiz bağlanma biçimi daha sonraki yaşam dönemlerinde ruhsal bozuklukların belirleyicisi olarak düşünülmekte ve güvenli bağlanma sağlıklı süreçlerle ilişkilendirilmektedir (5-8). Bartholomew ve Horowitz (9), Bowlby'nin kuramındaki bağlanmanın erken dönem tanımlarından yola çıkarak, öne sürülen kendilik ve diğerine ilişkin modellerden dörtlü model adını verdikleri bir yetişkin bağlanma biçimi modeli tanımlamışlardır. Kendiliğin ve diğerlerinin olumlu ya da olumsuz olarak algılanmasından yola çıkarak güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma olmak üzere dört örüntü ortaya koymuşlardır.

BENLİK MODELİ

(Bağımlılık)

DİĞERLERİ MODELİ (Kaçınma)		Olumlu (düşük)	Olumsuz (yüksek)
	Olumlu (düşük)	**GÜVENLİ** Yakınlık kurmada rahat ve özerk	**SAPLANTILI** İlişkilere takıntılı
	Olumsuz (yüksek)	**KAYITSIZ** Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt bağımlı	**KORKULU** Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan

Şekil 1. Dörtlü Bağlanma Modeli

Bartholomew K, Horowitz LM. Attachment Styles Among Young Adults: A Test of A Four-Category Model. Journal of Personality and Social Psychology. 1991,61:226-244).

Bu çalışmada ele alınan boyutlarıyla bağlanma biçimleri;

(a) güvenli bağlama
(b) saplantılı bağlanma
(c) kayıtsız bağlanma
(d) korkulu bağlanma olarak tanımlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışma bireylerin; aile işlevselliğini değerlendirme düzeylerini ve bağlanma biçimlerini tanımlamak, aile işlevselliği ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirildi.

Araştırmanın hipotezleri:

1. Bireyler, aile işlevlerine ilişkin farklı düzeylerde değerlendirmelere sahiptirler.

2. Bireyler, güvenli ve güvensiz bağlanma biçimlerine sahiptirler.

3. Bireylerin aile değerlendirme düzeyleri ile duygu düzenleme güçlükleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Bu çalışma tanımlayıcı-ilişki arayıcı bir araştırmadır.

Katılımcılar: Araştırmanın evrenini Sinop merkezde yaşayan 18-65 yaş arası bireyler (N: 65.845) oluşturmaktadır. İl merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğü, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü ve İl Özel İdare kurum çalışanlarından ayrıca toplum ruh sağlığı hemşireliği uygulaması kapsamında gerçekleştirilen ev ziyaretleri ile ulaşılan aile bireylerinden seçkisiz (rastgele) örneklem yöntemiyle seçilen bireyler, örneklemi (N:645) oluşturmaktadır.

Dahil Etme Kriterleri: Araştırmaya katılmaya istekli olma, belirtilen yaş aralığında olma, okuduğunu anlamaya ve kendini ifade etmeye engeli olmama

Verilerin toplanması ve değerlendirilmesi: Araştırmada Aile Değerlendirme Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketi yanısıra veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan kısa bilgi formu kullanılmıştır. Çalışmanın istatistiksel analizleri R 3.2.2 (2019) paket programında yapılmıştır. Çalışmada yer alan niteliksel değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler frekans ve yüzde ile nicel verilere ait tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum değerleriyle verilmiştir. Nicel verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilk testiyle incelenmiştir. Ölçekler arası ilişkilere Spearman korelasyon analizi ile bakılmıştır.

İzin ve etik konular: Çalışma Aile Yapısını Sağlamlaştırıcı Kazanımlar (AYSAK) bilimsel araştırma projesinin nicel veri değerlendirmelerinden meydana getirilmiştir. Araştırma için ilgili üniversitenin insan araştırmaları etik kurulundan 57452775-050.02.04-E sayılı kararla onay alınmıştır.

Veri toplama araçları

Kişisel bilgi formu: Araştırmacı tarafından oluşturulan sosyo-demografik değişkenler hakkında veri toplamayı sağlayan kısa bilgi formudur.

Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ): Ailenin işlevlerini hangi alanlarda yerine getirdiği ya da getiremediğini bireylerin algılamalarına göre değerlendirmeyi sağlayan bir kendini bildirim ölçeğidir. Epstein ve arkadaşları (1983) (10) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Bulut (1990) (11) tarafından yapılmıştır. Toplam 60 madde ve yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar "Problem çözme", "İletişim, "Roller", "Duygusal Tepki Verebilme", "Gereken İlgiyi Gösterebilme", "Davranış Kontrolü" ve "Genel İşlevler"dir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, sağlıksız aile işlevselliğine işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach alpha değeri .38 ile .86 arasında değişmektedir. Bu çalışmada Cronbach alpha değeri 0.61 ile 0.84 arasında bulunmuştur.

İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA): Griffin ve Bartholomew (1994) (12) tarafından geliştirilen ölçek 30 maddeden oluşan 7'li likert tipi (1=beni hiç tanımlamıyor, 7=tamamiyle beni tamamlıyor) bir ölçektir. İÖA; "güvenli", "korkulu", "kayıtsız" ve "saplantılı" olmak üzere dört bağlanma

prototipini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçeklerin iç tutarlılığı 0.82'dir. Türk kültürüne uyarlaması Sümer ve Güngör (1999) (13) tarafından yapılmıştır. Türkçe uyarlaması 17 maddeden oluşmaktadır. Güvenli bağlanma boyutu dışındaki etkenlerde puan artışı güvensiz bağlanmayı göstermektedir. Ölçekteki alt boyutların içtutarlık katsayıları, 0,27 ve 0,61 arasında olup, test-tekrar test güvenirliği 0,78 olarak bulunmuştur. Ölçekten toplam puan elde edilmemekte, faktör puanları değerlendirilmektedir. Bu araştırmada Cronbach Alpha değeri 0,63 olarak bulunmuştur. Katılımcılar, en yüksek ortalamaya sahip oldukları bağlanma stillerine göre dört bağlanma stilinden birinde sınıflandırılmaktadır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan bireylerin Aile Değerlendirme Ölçeği kapsamında en düşük puanı "genel işlevler" alt boyutundan, en yüksek puanı "gereken ilgiyi gösterme" boyutundan aldıkları saptanmıştır (Tablo1).

Araştırmaya katılan bireylerin yakın ilişkilerde bağlanma düzeylerine bakıldığında, en yüksek puanı 'kayıtsız bağlanma' biçiminden, en düşük puanı 'saplantılı bağlanma' biçiminden aldıkları saptanmıştır (Tablo 2).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları olan "Problem çözme", "İletişim, "Roller", "Duygusal Tepki Verebilme", "Gereken İlgiyi Gösterebilme", "Davranış Kontrolü" ve "Genel İşlevler" ile Bağlanma Biçimi Ölçeği (İlişki Ölçekleri Anketi) alt boyutları olan "Güvenli", "Saplantılı", "Korkulu", "Kayıtsız" bağlanma arasında orta kuvvette, ters yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 1. Katılımcıların aile değerlendirme alt boyut puan ortalamaları (2019-Sinop)

AİLEDEĞERLENDİRME	Ort ± Std. Sapma	Med	Min	Max
Problem çözme	1,90 ± 0,65	1,83	1,00	3,83
İletişim	1,79 ± 0,52	1,78	1,00	3,22
Roller	1,98 ± 0,37	1,91	1,27	3,09
Duygusal tepki verebilme	2,01 ± 0,46	1,83	1,50	3,33
Gereken ilgiyi gösterme	2,27 ± 0,40	2,29	1,57	3,71
Davranış kontrolü	2,13 ± 0,37	2,11	1,33	3,44
Genel işlevler	1,63 ± 0,50	1,50	1,00	3,27

Tablo 2. Katılımcıların bağlanma biçimi alt boyut puan ortalamaları (2019-Sinop)

BAĞLANMA BİÇİMLERİ	Ort ± Std. Sapma	Med	Min	Max
Güvenli	4,17 ± 0,90	4,20	2,20	6,20
Saplantılı	3,54 ± 0,91	3,50	1,00	6,50
Korkulu	3,89 ± 1,07	4,00	1,00	7,00
Kayıtsız	4,45 ± 1,11	4,40	1,80	7,00

Tablo 3. Çalışmaya katılan bireylerin aile değerlendirme alt boyutları ile bağlanma biçimi alt boyutları arasındaki ilişki (2019-Sinop)

		AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ ALT BOYUTLARI						
		Problem çözme	İletişim	Roller	Duygusal tepki	Gereken ilgi	Davranış kontrol	Genel işlev
BAĞLANMA ÖLÇEĞİ ALT BOYUTLARI	Güvenli	**r= 0,030** p=0,019	**r=0,443** p<0,001	**r= 0,490** p<0,001	**r= -0,433** p<0,001	**r= -0,495** p<0,001	**r= -0,405** p<0,001	**r= -0,381** p<0,001
	Saplantılı	**r=0,647** p<0,001	**r=0,568** p<0,001	**r=0,585** p<0,001	**r=0,577** p<0,001	**r=0,423** p<0,001	**r=0,615** p<0,001	r=0,030 p=0,081
	Korkulu	**r=0,447** p<0,001	r=0,382 p=0,083	**r= 0,521** p<0,001	r=0,419 p=0,030	**r= -0,453** p<0,001	**r=0,605** p<0,001	r=0,045 p=0,047
	Kayıtsız	**r=0,417** p<0,001	**r=0,535** p<0,001	r= 0,505 p=0,021	**r= -0,777** p<0,001	**r= -0,760** p<0,001	r=0,401 p=0,028	r=0,032 p=0,043

* r: Spearman Korelasyon Test
*p<0,05

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, aile içi ilişkilerde en fazla "gereken ilgiyi gösterme" boyutunda işlevsizlik saptanmıştır. Aile üyeleri tarafından birbirine gösterilen ilginin bakım ve sevgi içerdiği bilinmektedir. Çok az ya da çok fazla ilgi sağlıksız kabul edilirken, optimum düzeyde ilginin sağlıklı aile işlevini işaret etmektedir (4) Aile değerlendirme ölçeğini ülkemizde ilk kez kullanan Bulut, çalışmasında, ADÖ alt boyutlar arasındaki sağlıksızlık oranlarını karşılaştırdığında, sağlıksızlığın en yüksek olduğu boyutun "gereken ilgiyi gösterme" boyutu olduğunu bildirmiştir.[4] Kadınlarda ruh sağlığını ve aile işlevlerini etkileyen etmenlerin incelendiği bir çalışmada da en fazla "gereken ilgiyi gösterme" boyutundan yüksek puan alınmıştır (14). Kronik hastalığı olan çocuklarda aile işlevlerinin araştırıldığı bir çalışmada en fazla "gereken ilgiyi gösterme" ve "iletişim" boyutlarında sağlıksızlık algılandığı bulunmuştur (15). İnternet bağımlılığı olan hastaların bağlanma ve aile işlevlerinin incelendiği çalışmasında, aile işlevleri konusunda hem hasta hem kontrol grubunda en fazla puan "gereken ilgiyi gösterme" boyutundan alınmıştır (16). Bu bulgular, bu çalışmadan elde edilen bulgularla aynı doğrultudadır.

Araştırmaya katılan bireylerin yakın ilişkilerde bağlanma düzeylerine bakıldığında, en yüksek puanı 'kayıtsız bağlanma' biçiminden aldıkları saptanmıştır. Kayıtsız bağlanma; kendini değerli algılama, başkaları hakkında olumsuz değerlendirmelere sahip olma, başkalarına bağlanmaktan kaçınarak reddedilme olasılığından uzak durma, güçlü görünmek için aldırmazlık ve böylece olumlu benliği koruma çabası olarak açıklanabilir (1). Özeren ve arkadaşlarının (2018) (17) çalışmasında en fazla görülen bağlanma biçimi olarak 'kayıtsız bağlanma' saptanmıştır. Yücel ve Oduncuoğlu'nun (2019) (18) çalışmasında da en fazla 'kayıtsız bağlanma' biçiminin bildirildiği bulunmuştur. Bağlanma biçimi konusuna ilişkin güncel çalışmalar daha çok tez çalışmalarında öne çıkmakla birlikte, sözü geçen yayınlarda elde edilen bulgular, bu çalışmadan elde edilen bulgu ile aynı doğrultudadır.

Bu çalışmada aile işlevselliği ile güvenli bağlanma biçimi arasında doğrusal, güvensiz bağlanma biçimleri (korkulu, saplantılı, kayıtsız) ile ters yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer bir deyişle güvenli bağlanma arttıkça aile işlevselliği artarken, güvensiz bağlanma biçimleri olan saplantılı, korkulu, kayıtsız bağlanma biçimi arttıkça aile işlevselliği azalmaktadır. Aile işlevselliği ile bağlanma biçiminin direkt ilişkisini birlikte ele alan çalışmalara hem ulusal hem uluslararası literatürde fazla rastlanmamaktadır. Somatizasyon bozukluğu olan ve olmayan

gençlerde kaygı düzeyi, annenin bağlanma biçimi ve aile işlevselliğinin karşılaştırıldığı Ayaz ve arkadaşlarının (19) çalışması bu çalışmaya kısmen benzerlik göstermektedir. Farklı bir ölçek kullanıldığından bağlanma konusunda karşılaştırma yapılamayacaktır. Fakat aile işlevselliğinde hem vaka hem kontrol grubunda hem anne hem çocuk formunda 'gereken ilgiyi gösterme' boyutu en fazla öne çıkan boyut olmuştur. Dolayısıyla bu çalışmadan elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Bir başka çalışmada (20) üniversite öğrencilerinin algıladıkları aile iklimi ve anne-babaya bağlanma biçimleri ile özgüven düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucu hem anne baba bağlanma biçimi hem de aile değerlendirmesinin özgüveni yordadığını göstermektedir. Çalışmada bağlanma ve aile işlevselliği direkt olarak ele alınmasa da özgüven gelişiminin sağlıklı aile ortamlarında ve güvenli bağlanma ilişkisiyle mümkün olacağını işaret eden kaynaklar bulunmaktadır (21,22). Bu bağlamda bu bulguların, bu çalışmadan elde edilen bulgularla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu çalışmadan farklı ölçekler kullanmakla birlikte, yapılan bir çalışmada (23) güvenli bağlanmanın aile işlevselliği üzerine olumlu etki ettiğini ifade edilmiştir. Bağlanma ve işlevsel tutumların incelendiği diğer bir çalışmada (24); güvenli bağlanma ile işlevsel olmayan tutumlar arasında negatif, güvensiz bağlanma ile işlevsel olmayan tutumlar arasında pozitif bir ilişki olduğunun doğrulandığı ve bu çalışmadan elde edilen bulgularla uyumlu olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak bu araştırma; işlevsel aileler ve güvenli bağlanma arasında döngüsel bir ilişki olduğu bilgisini destekler nitelikte veriler sunmaktadır.

Güvenli bağlanma ilişkisi kurmaya odaklanan; ebeveynlik eğitimleri, çift terapileri ve atölye çalışmalarının aile işlevselliğini yükselterek gelecek nesillere olumlu kazanımlar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Özeren GS, Küçük L, Ünsal Barlas G, Eren N. Aile Yapısını Sağlamlaştırıcı Kazanımlar (1. Baskı). Ankara; HEGEM Yayınları; 2019.

2. Satir, V. Temel Aile Terapisi. (2. Baskı). İstanbul; Beyaz Yayınları; 2016.

3. Miller IW, Ryan CE, Keitner, GI, Bishop DS, Epstein NB. The Mcmaster Approach To Families: Theory, Assessment, Treatment, And Research, Journal of Family Therapy. 2000; 22,168-189.

4. Bulut I. Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi. Ankara; Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları; 1993.

5. Bowlby J. Güvenli Bir Dayanak, Ebeveyn-Çocuk Bağlanması ve Sağlıklı İnsan Gelişimi. Çeviren: Güneri S. (1. Baskı). İstanbul; Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları; 2012.

6. Bowlby J. Sevgi Bağlarının Kurulması ve Bozulması. Çeviren: Kamer M. (1. Baskı). İstanbul; Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları; 2012.

7. Schore AN. Duygulanım Düzensizliği ve Kendilik Bozuklukları. Çeviren: Benveniste M. (1. Baskı). İstanbul; Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları; 2012.

8. Cozolino L. İnsan İlişkilerinin Nörobilimi. Bağlanma ve Sosyal Beynin Gelişimi. Çeviren: Benveniste M. İstanbul; Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları; 2014.

9. Bartholomew K, Horowitz LM. Attachment Styles Among Young Adults: A Test of A Four-Category Model, Journal of Personality and Social Psychology. 1991,61:226-244).

10. Epstein NB, Baldwin LM, Bishop DS. The McMaster Family Assesment Device, Journal of Marital and Family Therapy. 1983; 9:171-180.

11. Bulut I. Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı. Ankara; Özgüzeliş Matbaası;1990.

12. Griffin DW, Bartholomew K. The Metaphysics of Measurement: The Case of Adult Attachment. In: K Bartholomew, DP Perlman, eds. Advances in Personal Relationships: Attachment Processes in Adult Relationships (Vol. 5). London; Jessica Kingsley;1994.

13. Sümer N, Güngör D. Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemi Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. Türk Psikoloji Dergisi. 1999; 14: 71-106.

14. Türkleş S, Yılmaz M, Özcan A, Öncü E, ve Karataş B. Kadınlarda Ruh Sağlığını ve Aile İşlevlerini Etkileyen Etmenler. I. Uluslararası V. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongre Özet Kitabı; İstanbul; 2011;84-85.

15. Herzer M, Godiwala N, Hommel KA, Driscoll K, Mitchell M, Crosby LE et al. Family Functioning In The Context Of Pediatric Chronic Conditions. J Dev Behav Pediatr. 2010; 31: 26-34.

16. Şenormancı Ö, Şenormancı G, Güçlü O, Konkan R.

Attachment And Family Functioning In Patients With Internet Addiction. Gen Hosp Psychiatry. 2014; 36: 203-207.

17. Özeren GS, Akın S, Ünsal Barlas G. Bir Grup Hemşirelik Öğrencisinde Anne-Baba Bağlanma Biçimlerinin Kişilerarası İlişkilere Etkisi. Sağlık ve Toplum Dergisi. 2019; 29:60-75.

18. Yücel E, Oduncuoğlu F. Turizm Öğrencilerinin Bağlanma Biçimleri: Lisans Düzeyinde Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Değerlendirme. Journal of Tourism and Gastronomy Studies. 2019;7: 597-614.

19. Ayaz AB, Ayaz M, Fiş NP, Güler AS. Gençlerdeki Somatorform Bozukluklarda Kaygı Düzeyi, Annenin Bağlanma Biçimi ve Aile İşlevselliği. Klinik Psikiyatri. 2012; 15:121-128.

20. Öztürk, N. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İklimi ve Anne-Babaya Bağlanma Biçimleri İle Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. JILSES. 2017; 3: 9-22.

21. Siegel DJ. Zihnin Gelişimi. İlişkiler ve beyin arasındaki etkileşim bizi nasıl biz yapar? Çeviren: Güzel, G. (1. Baskı). İstanbul; Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları; 2018.

22. Lichtenberg JD, Lachmann FM, Fosshage JL. Kendiliğin Canlanması. Çeviri ed: Özakkaş T. (1. Baskı). İstanbul; Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları; 2018.

23. Kapanee ARM, Rao K. Attachment Style In Relation To Family Functioning And Distress In College Students. J Indian Acad Appl Psychol. 2007; 33:15-21

24. Andersson P, Perris C. Attachment Styles And Dysfunctional Assumptions In Adults. Clinical Psychology and Psychotherapy. 2000; 7:47–53.

Projede araştırma ekibi olarak bilimsel destek veren alanlarında uzman sayın hocalarım Prof. Dr. Leyla KÜÇÜK, Doç. Dr. Gül Ünsal BARLAS ve Doç. Dr. Nurhan EREN'e teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.